IV URTEA
157 ZENBAKIA
Iorailla 20
IGANDEA
DONOSTIA 1924

ARGA

ASTEROKOA

URTEKO: 5,50
Bakoitza: 0,10
28. GARIBAI
25-08 URUTIZKINA

ASTEA

¡GORA GIPUZKOA!—Urak bere bidera daroz. Ibai-ertzez gora igo naiean bezela ibili dira, baña paketu ta baretu da, dirudienez, uraren asefea. ¡Obe ofela!

Gobernua, Diputazio ta erlak, musafru ditugu ondo egun oetan... Gobernuak, lage bati onekin, gure eskubideak zapaldako ote dituan... Diputazioak, berfiz, erlak lotuta edukitzeko alegiñak egingo dituala... erlak berak ere erosko xamar, jauntxoegi izan naiirik dabiltzala... Ta orlelkoak erabili ditugu agin-artean.

Dirudienez, ordea, guziok elkartu dira. Diputazio ta erlen ofezkariak Madrid'en izan dira, ta Gobernua'gandik itxiki dute naiarena. Orpiñoko Jaun ofezgaiak bidu ziran, berfiz, Donostia'ko efi-etxean, eta bat-batean Diputazioa'ren aide jaitzea erabaki zuten. Diputazioa'k alik eta asaetasun eta eskubide gelenak eskeñi die erlai.

Pasean gobiltz, baiña guziok elkartuta. Aserfe-tikiak itzita, gipuzkoar onak bezela azaldu gera. Iraun dezagun oriaxe, beti dikafekin. Indar guziak bildu... ta jaufera gipuzkoarak!

* * *

IRAKURTZEN ETA IDAZTEN, IKASI.—Donostia'ko Ateneoak'k asmo on bat artu du: irakurtzen eta idazten ikitzen eta eskribitzen) ez dakiten gipuzkoarai irakurtzen eta idazten ikasteko bide ezberak ipintzea.

Irakurtzen eta idazten ez dakiten gipuzkoarak asmbat ote diran; oiei irakurtzen eta idazten erakusteko zer egin ote liteke.ean; eta orelako galak erabiliaz erakusdada politta sofin da. Irakasteak (maiixuak) eta irakaste ez diranak, beren irikitzak egefiu dituzte, ta oraindik geiago ere azaldako dira. Askok dute zer-esana. ¡Ezan bezate, baña, ta le guziou oriean zer-ado zer egiten de..un!

Irakurtzen eta idazten jakitea beat-bateko gauza da. Askoren gogoetazen zati talik tan sarfari ikusien genuen gauza bat.

Eñi ikiki bateko ikasteezan gunden mullikoak, Nolzik beti, safixo, emakumazak eorfzen ziran ikasteezera. ¿Zertara?

Aiba Donostia'n zenkaten neskame, ta berak egindako kafia bat etorfi zan baserira goiz artan. ¿Nola ote zegoan Joxepa gaoua, nola biri ote zan? Ezin jakin. Kafia ta an zegoan baserian baña ezin irakafi, ikofi ez zeikian irakurtzen-eta. Ama gaoua, kafia poltikoan zuala, an etortzen zen eskolara, maiixuari irakafi zezaiola eskatzera. Maiixuak irakurtzen zion, eta gero amaren izenean erantzun ere bai.

Donostia'n daukagun alabak edo Amerika'ko semeak egin dugun kafia ezin irakuri al izateagatik ¿ez al da mingafi? Ta gerok nai degunea esanaz, goxo-goxo ta lai-laiik gure semeari edo gure alobari 'a karta-punta' bat eziñ egin al izateagatik ¿ez al da biotza samintzeko gauza?

Bai, ala da. Irakurtzen eta idazten ikasteko alegin guziak egin beaf dira. Ta ez ikasi bakafik; ikasi ta gero, asko irakafi ta asko ikasi.

Betez ere... irakafi... irakafi... eskuetaz gero ta gauza politagoak idazten dira-ta.

IEME

EREDI-OLA
Afuil'ren Alarguna'rena
Era guztietarako erediyak (moelbilak)
EREDI ERRUSKETA
Egunari Alde—Donostia'ko 16-69
ZARAUTZ (Gipuzkoa)

Ez da guzia jakin beaf

Eduardek, noiz nai esan, eta eintzat artu gabe, askotan entzuten da: —Ez da gatzki guztik zerbait jakitea; ikasfifi ere jakin beaf da, ladia zerbait esagutzaeza. —

Zentzu nundirik gabe, esan ori egiige dela ezeguzzan da; baña egin dituzgun naf batzuek, irizi ontzat iñork artu ez dezan.

Gatzik zerbait jakin beaf baliz, ifili beikio geroduke, geon kaltegarri diren pozoi guziok aztertzen, ala dirala jakiteko; baña ori, iñork ez du egiten. Asko da laguneren irizia esaten dugana:—Ori pozoya da—ofek ikizen du—beste gabe, ikaraza ta ingurazik kantzen dogu ol dau urtiiena. ¿Zergatik ez bada, era berean, gure lagunik onenak, zineskintzak, refiloak, deadarka esaten diguenean—pozoya da—ohena, pekatua da—izutu beaf ez degu?

Gaiiera jakintza nundia beaf geduke, ona ta txaria zer diran banakatzeko; zergatik eskotan, okerena da, txar dana azaliiza ona baiiza beste, nai barendik pozoi una izan; eta gai ortan jakintzarik eundienak ere iñoz zalantzan jarizen dira.

Eta, ez da ez, ez da ez, gatzik. Besteaz, nana bai taintzo guranoen aiidoak berezten diruna ez da ona izan go; ona izeiko beariko lake gaiiera, esanak ez egiten ere jakin. Ta iñoke longiik ixei ona, alperkeiran ez badabil, eta era ofran beste guziak.

Ortatik aterazen dagu, ona eta txaria, lana ta alperkeria, egia ta gezurra berdin erizaa, ta ori erin liteke.

¿Gizaki jakiki? Ez ai litzake obe, txar guzia ez jakitea? Eta au esin bada, ai dan guzziana jakitea? Jakin gabe ezin geldiiu liteke.ean, berez zer dan jakin beaf, baña ez jakin gizaki gaiztoak pizteko. Okerra beti azaldu beaf da galbides bezala; esan nai nake, biotz onaren nazkagarri bezala, gorpuzzaren gutz-iiuli, gogo ederrenen etsai, gazizu kaltegarri dan bezala; eta iñoka ere ez, eroin tait politti iñirzen zeikiru atsegin estalki ta ure ontzetan apaindutz; baiiena, lui ta zikiiez beiza baiizik ez baiiz.

Iñon gozotokegu egintza makur, zoraxar eta iñemiki; baño onenai beti ere ori. Burin gogoetakio taiyolan dau den kutunoix eta legez gaiirnoe berezia ezaguzu beaf geruduke gutiaz, begiratu beaf gorioke okerfari; urtiiik eta iiaraza.

Gaiizaren zugatz, urbolako sogaiza zer zan jakin nai ondoko gizaki guzia lenbizikio ama, iakin-nakal galtzen du gure gazteria. Ela bein gauza tzatzak izkiiru asi ezkero, ikasitako onak azaiizen diro; eta egia, eginno, zineskintza ez diru ikusten len bezain edel.

Ta bada esan, gazia jakin beaf dada; geren burusarenzat, aide legun eta gizaiiu guziarenzat kaltegarri dakiko.

EMILIANO MUJIKA

¿Neskamiik ala etxakaandrisk?

«Ene Mattide maite: Zure idaskia iiirtzan edo irutan irakuri det, ala onegiingarri atzaidan baiiren dagidesan eresbiiu. ¿Nola onontzen netzen ala aldi baiizen neskamesk nerekin traiteko? ¿Nun erkitzen diindan ala neskatza onak?

Ara Mattide: zuk idaski ocetan dagelokoizan gelde oyek berek, neure burusarenzat ezin ikusi dabek batzuekiko; eta aiibaete gelde zeien nioe eze, ardenean eramaiiza zidan; eta zuzen ala ere. Emangio diiut bo eranzuan oren beri.

Lenago, zu urain zubiizan berek ibili ei nintzen ni ere neskamesktik. Ibiiek berak etzizan iraiizen; edo beurak iian edo ezk nik bildubu, geyyanan urtik ai ninzan.

Beti neskame beiizen, bakoitzari, ezre etzeun egin berak zutena irakatsi ezinik zijoakidan dembora; eta ikasiiorduko, edo ikasi baiio len baiiea zikiziiaiidaiko nere etxakidean gutzia gokoan bere zebiien, ni lanpeiraz, neskamiien neska egiiik, eia neure burunen gogaikari, beti anere eta askotan loinogeiberkeiri entzunaz, neskamiak gogo-onez ezurtzo egiten izaiiraiela.

Orduan asi nintzan neure burunari galdeaka: «Nun erkitzen diiu diiezie «aiiko» eta «onetako»'k ain neskame onak? ¿Nola leike «ñiñoriri» bati neskame onek geratazen, eta neri beiiere ez?»

Garay artan X-Abesk eleratzioak emaza aizkigun andreai, eta berre zergati askoren artean, etxakoandrai asere aundiik egin ere bai, neskamiekin erlukigeak eta zoriotzaun ge yegiidanak izaiten geraiako. Esan ei gazi, gu neskamiekin ol geran bezin zoriotzak, jaungoikoa gurekin izaiten da erakari berf garela; eta ez aiizteko mempekoakin degun aiibaeko eiukia izango daula jaungoikoak gurekin.

Egi oiek gogoan artu nium, eta ordizeakiro neskamiekin gustia oiiko nuiii. Len ez zinduan onek degiigaz, oraia mitte naute. Len nere egiidujek gogo taafez berezten zinuztan, oraia egindu baiio geiiego egiten diidik. Len beti anerepian ni nitzan eurakin, ocein gentzea onoz. Len neuk iiaugin iardun baiio iiaziien naan, eta ala ta guzi iiaziiiea zoiaboei, oraia ezkiiren berairik gabe ipintzen dedaie guzia beari bezela. Len ema etxakoandratza gabe, lan baiio etxakoandrengo naia.

Ovaiinza aiiera det ba, zergatik dan «aiiko»'k beti neskame onak izaiiela, eta «beiiekako»'k iiotz ez. Ora ba, Mattide, nere burusari ei nion galdeera erantzuna.

Onexek irakaraiko diru zuri ere neskame onak erkitzeas.

Zure edaskide maite—*Arantzazu.* »

Beiiiiaiiaiiii